

גיליון 483 | אדר ב' התשע"ט | מרס 2019
<http://maarachot.idf.il>

העורך: עדי לרנר

עורכת המשנה: מירב אברהמי כהן

חברת מערכת: אביטל רגב-שושני

רכז המערכת: רוי אשכנזי

עיצוב ועריכה גרפית: סטודיו זאב אלדר

ISSN 0464-2147

טלפון: 03-7607585 פקס: 03-6282913

דוא"ל המערכת: maarachot@gmail.com

כתובת למכתבים: ד"צ 02624 צה"ל

דמי מנוי לשנה: 60 ש"ח (כולל מע"מ)

מחלקת המנויים:

טלפון: 03-7607585

דוא"ל: maarachot@gmail.com

הודפס בדפוס רבגון

יצא לאור באמצעות משרד הביטחון - ההוצאה לאור

הדעות והתפיסות המובעות במאמרים מבטאות את דעתם האישית של הכותבים.

תגובות למאמרים יפורסמו בגיליון העוקב בלבד.

צילום השער:

חסן נצראללה במהלך נאום, דרום לבנון (עמ' 4)

על-פי תורת הכאוס, גם כאשר ידועים החוקים השולטים במערכות, לא ניתן לחזות את התפתחותן, ובין היתר אי אפשר להבטיח שהכול ילך כמתוכנן כאשר מגבשים תוכניות. אחת הטענות של תורת הכאוס, המכונה באופן ציורי "אפקט הפרפר", כל תנודה, גם הקלה ביותר, המתרחשת בתחילת אירוע - יכולה לשנות את מצב העניינים בהמשכו. לשרשרת האירועים המתחילה בתנועת כנפיים קטנה של פרפר, יש פוטנציאל להפוך לסופת טורנדו במקום אחר.

במהלך ההיסטוריה הביאו אירועים שנראו במבט ראשון מינוריים, לתוצאות הרות גורל: רצח יורש העצר האוסטרי פרנץ פרדיננד ב-1914, שהפך ל"רייח שנשמעה ברחבי העולם" והיה הניצוץ שהצית את מלחמת-העולם הראשונה; המחאה של הירקן התוניסאי מוחמד בועזיזי, שהצית את עצמו בתגובה לכך שהמשטרה סגרה את דוכן הירקות שלו ולכך שהפקידה העירונית סטרה לו - מחאה שהובילה למהפכה עממית, לנפילת השלטון בתוניסיה, ולאחר מכן לאביב הערבי; פרשת פרסום תריסר קריקטורות של הנביא מוחמד בעיתון הדני **יילנדס פוסטן** ב-2005 שגרמו למהומות בעולם האסלאמי ולהפגנות במשך חודשים שגבו עשרות קורבנות; ובישראל - חטיפת החיילים אלדד רגב ואהוד גולדווטר ביולי 2006 שהסלימה למלחמת לבנון השנייה.

כל צבא עוקב בדריכות רבה אחר המעגלים הקרובים אליו, וכן אחר אלה הרחוקים יותר. אמצעי איסוף המידע רבים - בין היתר באמצעות קומינט, יומינט, ויזינט ואלינט - ולכולם יש מטרה אחת: לא להיתפס לא מוכנים. במאמרו של סא"ל דוברז בגיליון הזה נסקרת האסטרטגיה הימית של הודו. הסקירה מבוססת על מסמך המתאר כיצד רואה חיל הים ההודי את עצמו, וכיצד באה לידי ביטוי התפיסה האסטרטגית של הודו במערכת העולמית בכלל, ובזירה האינדו-פסיפית בפרט. לכאורה לא נראה קשר ישיר לישראל, אך החשיבות של לימוד האסטרטגיה ההודית מתחדדת לנוכח ההבנה שזירת האוקיינוס ההודי היא מעבדה בזעיר אנפין לבחינת הסדר העולמי המתפתח.

גם מאמרם של אלוף אמיר ברעם, מפקד פיקוד הצפון (שכתב את המאמר בכובעו כמפקד המכללות וגיס 479) וסא"ל דן בגיליון הזה, מביט החוצה - אל מזכ"ל חזבאללה חסן נצראללה והאדפטציה שהוא עושה לשילוש הקלאוזביציוני - צבא, עם וממשל, לעומת צבא, עם והתנגדות. נצראללה משליך את השילוש על משוואת הזהב - אל-מעאדלה אל-ד'הביה - בשינויים קלים, כדי להוכיח את הצורך בקיומו בזירה הלבנונית ולקבל לגיטימציה מהמדינה למרות היותו ארגון לא מדינתי.

במאמר מנותחים הרכיבים של משוואת הזהב, והיחס שבין הרכיבים לשילוש הקלאוזביציוני, מתוך הכרה שהבנה טובה יותר של נקודות התורפה של המשוואה תסייע לישראל להתוות מדיניות שתנצל את יסודותיה הרעועים של המשוואה.

כמו בבחינת האסטרטגיה של הודו, כך גם בלבנון, הבנת התהליכים שמתרחשים סביבנו, גם אלה הנראים לעתים שוליים, יכולה לסייע לישראל לעמוד על המצב לאשורו. עוד בתחילת התהליך, לפני שנמצאים בעת חירום, כדי שניתן יהיה להיערך נכונה לקראת המערכה הבאה.

עדי לרנר,

העורך הראשי